

РЕЦЕНЗИЯ

*от доц. д-р Манол Станин,
преподавател в Правно-историческия факултет на
Югозападен университет „Неофит Рилски” – Благоевград,*

*член на научното жури, съгласно Заповед РД 38 – 251 от 23.05.2019 г. на
Ректора на Софийски университет „Св. Климент Охридски“,
за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” по
професионално направление 3.6 Право /Правна информатика/,*

на Валентин Красимирович Каменов,

за

ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

на тема:

„ОФИЦИАЛНИ ЕЛЕКТРОННИ ИЗДАНИЯ НА НОРМАТИВНИТЕ ЮРИДИЧЕСКИ АКТОВЕ”

Актуалност на темата

Актуалността на изследваната в дисертационния труд материя произтича не само от процесите, съставляващи развитието на съвременното гражданско общество, но и от относимостта към основни права на човека и утвърждаване статуса на необоримата презумпция за знанието на закона. Следващата констатация в тази посока е свързана с необходимостта, произтичаща от различни фактори, за осигуряването на свободен и защитен достъп до автентична официална електронна версия на вестник „Държавен вестник“, както и електронна версия с правно значение и със същите характеристики на законодателството.

Постигането на тези резултати е мерило за челно позициониране сред съвременните държави гражданите, на които са активни и защитени участници в правно релевантните отношения и връзки, съставляващи ядрото на съвременното развито информационно общество. Констатацията, че в Р България все още не са предприети мерки с необходимия интензитет, предполага търсенето на отговори и съответно предлагането на ефективни решения, резултат от проведени задълбочени научни изследвания.

Дисертантът аргументира правото на достъп до официално електронно законодателство и необходимостта от създаване на правни гаранции за неговото упражняване и защита без ненужни ограничения. Това предполага съответните законови изменения, а преди това задълбочено проучване на спецификата на материята, подлежаща на правно регулиране на национално ниво, в т.ч. и проучване на правотворческата и правоприложната практика на държавите, които са предприели действия в тази посока и са постигнали международно признати положителни резултати.

Изборът и формулировката на темата са в релация с целите и задачите, които си поставя авторът за пълното и всестранно изследване. Това, от своя страна, предполага анализирането на материя и разглеждането на редица понятия, разкриването същността на които, в контекста на предмета на изследване е от определящо значение за постигането на желаните научни резултати. Въз основа на тях авторът предлага решения на сложните въпроси, съпътстващи процесите по постигане на официален характер на електронни издания на правни нормативни актове.

Характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд се състои от 347 страници, от които четири глави, увод, заключение, списък с използвана литература и списък на използваните съкращения, цитиранията под линия са 276.

Глава първа „Проблемът“

В Глава първа се разглежда детайлно процесът по обнародване на правни нормативни актове и въпреки че се прави отграничаване между обнародване и публикуване, дисертантът ги използва в дисертационния труд като синоними. Макар, че от словесното обозначение на глава първа първоначално не става ясна конкретиката на нейното съдържание, това се компенсира с коректното съдържание на параграфите и точките, очертаващи нейната структура.

Разглеждат се също особеностите на процеса по обнародване в различни държави – Франция, Румъния, Латвия, Естония и други, като се прави съпоставка със спецификата на етапа на обнародване на правни нормативни актове в Р България. На тази основа се очертават предизвикателствата при разработването на рационален концептуален модел, съответстващ на нивото на развитие на съвременното информационно общество, включително и необходимостта от съществуването му.

Авторът анализира три подхода, приложими при публикуване на законодателството, всеки със своята специфика:

1. Електронната версия няма правна сила;
2. И електронната и хартиената версия имат правна сила;
3. Автентична е електронната версия.

В процеса на анализ е използван терминът „законодателство“, който по смисъл и значение представлява съвкупност от правни нормативни актове, които са в цялост, в система с други правни нормативни актове, съставляващи позитивното право. По тези съображения заглавието на 2.3 от параграф втори на първа глава предполага уточняване дали се има предвид официална електронна версия на „Държавен вестник“ или автентично

електронно публикуване на сборник „Нормативни актове“ или и двете едновременно.

Първа глава завършва с разглеждане на съществуващата законова уредба на обнародването на правни нормативни актове в Р България, включително и на хипотезите на констатиране на грешки и отстраняването им. В заключение дисертантът представя своите критични изводи относно статута и статуса на официалност на електронните издания на правни нормативни актове и отново аргументира нуждата от провеждането на научни изследвания в тази област като важен компонент на процесите по изпълнение на съществуващи задължения на държавата в тази насока.

Глава втора „Официални електронни издания“

Авторът представя аргументи, относими към необходимостта, характеризиращи се със своята актуалност. В изпълнение на поставените цели и задачи, напълно удачно в дисертационния труд се съдържат и сравнителноправни изследвания на съществуващите правни режими в законодателствата на различни държави. На тази база се представят добри практики и се съпоставят законови разпоредби. Предмет на анализ е и правната уредба на Официален вестник на Европейския съюз. В тази последователност от разсъждения докторантът анализира и правнонормативната уредба на „Държавен вестник“ на Р България.

С цел обосноваване на постигането на автентичност на официалните електронни издания на правни нормативни актове се проследява в детайли предпарламентарната и парламентарната фаза на правотворческия процес, както и процеса по тяхното удостоверяване и обнародване, с оглед наличната органична връзка между тях.

Глава трета „Консолидации“

В съдържанието на тази глава авторът последователно разглежда понятията „систематизация“, „консолидация“, „кодификация“ и „инкорпорация“, формулира основните проблеми, аргументира необходимостта от тяхното разрешаване като анализира различни правни режими, относими към този специфичен по своята същност процес, с насоченост към усъвършенстване на законодателството, напълно в контекста на поставените цели и задачи на научното изследване.

При анализа на общото и различното между отделните видове систематизации на правните нормативни актове в дисертацията се показват предимствата и недостатъците на консолидацията, кодификацията и инкорпорацията. Акцентира се върху съществуващите ограничения, произтичащи от използването на хартиени носители за обективизиране на отделните видове систематизация като се подчертават възможностите за преодоляването им в дигитална среда. Според автора, същото ще доведе и до постигане на съответствие със Стратегия за електронно управление на Р България 2014-2020. Наред с формирането на условия за лесен достъп на гражданите до правни нормативни актове чрез наличието на официални електронни издания на консолидации на европейско ниво, този резултат се свързва и с редица други положителни явления като: прозрачност на дейностите по осъществяване на държавната власт; противодействие на бюрокрацията; създаване на равни условия и възможности за упражняване на права и защита на законни интереси; повишаване на качеството на законодателството с поставяне на акцент върху ролята на гражданите; повишаване ефективността на предварителна и последваща оценка на правните нормативни актове и др.

Четвърта глава „Предложения de lege ferenda“

Тази глава от дисертационния труд съдържа предложения de lege ferenda за два организационно-функционални модела:

1. Организационно – функционален модел на официалното електронно обнародване на нормативните юридически актове;
2. Организационно – функционални модел на официалното електронно публикуване на консолидираните нормативни юридически актове.

Първият модел е относим към „Държавен вестник“ и за осъществяването му се аргументират редица изменения в Закона за нормативните актове, Закона за Държавен вестник, Закона за държавния печат и националното знаме на Р България, Правилника за организацията и дейността на Народното събрание и Устройствения правилник на Министерски съвет и на неговата администрация. Анализират се проблемните ситуации като се представят необходимите редакции за усъвършенстване на правната уредба и постигане на официалност на електронните издания на „Държавен вестник“.

Установеният от законодателя термин „текст“ е приет и от колегата Каменов при обосноваване на измененията в Закона за нормативните актове. Систематичното тълкуване и необходимостта от прецизиране на проектопредложенията предполагат някои изводи. От една страна, според Закона за нормативните актове и Указ № 883 по неговото прилагане всеки правен нормативен акт съдържа разпоредби, от друга - в закона се изисква удостоверяване на текста на нормативен акт, както и обнародване на текста. Очевидно термина „текст“ се използва в смисъл на единство, на цялост, на съвкупност от разпоредби или още по-точно писмено езиково изразяване на строежа на конкретен правен нормативен акт, санкциониран от законодателя. Съгласно закона, след удостоверяването на текста на нормативния акт и на приемането му се презюмира тяхната идентичност.

Допуска се, обаче, възможност за несъответствие между удостоверен и приет текст, а също така и между обнародван текст и заверен препис от оригинала на нормативния акт.

В разпоредбата на чл. 40, ал. 2 от Закона за нормативните актове е използвано словосъчетанието „констатирани грешки“ в текста, който е изпратен за обнародване в „Държавен вестник“. Това, от своя страна, показва конкретност на несъответствието, относимо за част от цялото, т.е. текста. В този смисъл несъответствието винаги е конкретно, по отношение на конкретни елементи от строежа на конкретен правен нормативен акт.

По отношение на втория модел и възобновяване дейността на редакция „Нормативни актове“ споделям съдържащите се в дисертацията аргументи, но констатирам някои непълноти в Устройствен правилник на редакция „Нормативни актове“ относно изискванията към редакторите. С оглед постигане на поставените задачи намирам за необходимо, освен изискването за висше юридическо образование да бъдат добавени още изисквания.

В заключението се представят в обобщен вид изводите от съдържанието на четирите глави, съставляващи дисертационния труд, посочват се и положителните желани последици от признаването на правната сила на електронните издания на правните нормативни актове:

1. Достъпност на законодателството;
2. Престиж на Р България в международен план;
3. Преодоляване на несъвършенствата на „хартиения процес“;
4. Усъвършенстване на законодателството и др.

Публикационна активност

В допълнение на положителната оценка следва да бъде отчетен и факторът публикационна активност. Във връзка със защитата на ОНС

„доктор“ са представени следните публикации, относими към обекта, предмета, целите и задачите посочени в дисертационния труд, които са публикувани в престижни национални издания:

1. Каменов, В., От античния бюлетин до автентичен електронен официален вестник на Европейския съюз // Съвременно право, 2014, № 5, стр. 65.
2. Каменов, В., Автентични юридически актове в правно-информационните системи // Научни трудове на Института за държавата и правото, Българска академия на науките, София, 10, 2015, стр. 198.
3. Каменов, В., Необходимостта от прехода – от хартиени към електронни носители на информация // Научни трудове на института за държавата и правото, Българска академия на науките, София, 13, 2015, стр. 17.

Авторефератът пресъздава коректно в компресиран вид съдържанието на дисертационния труд.

В заключение изложените в рецензията критични бележки не омаловажават положителната оценка на научноизследователската работа. Обосновава се извод, че в дисертацията са постигнати определени приносни резултати, които показват умения за извършване на самостоятелни научни изследвания и защита на собствени тези.

Представеният за рецензиране дисертационен труд на тема: „ОФИЦИАЛНИ ЕЛЕКТРОННИ ИЗДАНИЯ НА НОРМАТИВНИТЕ ЮРИДИЧЕСКИ АКТОВЕ“, с автор Валентин Красимирович Каменов, отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагането на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в

Софийски университет „Св. Климент Охридски“, на основание на което ще гласувам положително за придобиване на образователната и научна степен „ДОКТОР“ по професионално направление 3.6 Право /Правна информатика/ от Валентин Красимирович Каменов.

01.08.2019 г.

Доц. д-р Манол Станин